

Só- és borsszóró (készlet része) - A Town and Country asztali készletből

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	2020.58.1.1-3
Alkotó:	Zeisel (Stricker), Éva (1906 - 2011) / tervező
Gyár / műhely:	Red Wing Pottery (Red Wing, Minnesota, U.S.A.)
Készítés ideje:	1945 KÖRÜL
Készítés helye:	Red Wing (Minnesota, U.S.A.)
Jelzés:	jelzetlen
Anyag:	keménycserép; műanyag
Technika:	grafitmáz; öntött
Méretek:	magasság: 11,2 cm legnagyobb szélesség: 8 cm magasság: 7,3 cm legnagyobb szélesség: 5,8 cm

Egy kisebb és egy nagyobb, egymás felé hajló körte, kobaktök vagy amőba-formákra emlékeztető fűszertartó, só- és borsszóró edények enyhén fémfényű grafitmázzal borítva. A só- és borsszóró a magyar származású világhírű tervező, Eva Zeisel (szül. Stricker Éva Amália) *Town and Country* (Város és vidék) nevet viselő, 1945 körül tervezett asztali készletének legismertebb és legnépszerűbb darabjai.

Eva Zeisel 1938-ban – férjével együtt – Londonból utazott New York-ba a második világháborúval fenyegető Európából. A fázékos végzettségű Zeisel formatervezői karrierje hihetetlen sebességgel kezdett szárnyalni Amerikában. Eleinte dísz- és ajándéktárgy-szériákat tervezett kisebb gyáraknak, majd 1939 szeptemberétől kerámia-tervezést oktatott a Pratt Institute-ban, rendkívül gyakorlatias és újító szemlélettel. Zeisel hallgatóinak munkái nagy feltűnést keltettek, mivel az európai modern irányzatok némi lemaradással érkeztek meg Amerikába. Eliot Noyes (1910–1977) építész, formatervező és teoretikus, aki akkoriban a Museum of Modern Art (MoMA) designgyűjteményét vezette, szintén felfigyelt Zeisel és tanítványainak munkáira. Ezért ajánlotta őt a Castleton China Company számára, akik egy modern kialakítású, a formális étkezések etikettjét kiszolgáló asztali készlethez kerestek megfelelő tervezőt. Így született meg a rendkívül elegáns, légies és a végletekig kifinomult *Museum* készlet terve 1942–1943 körül. A tárgysziluettek letisztultak, vonalaik finoman ívelők, megformálásuk egyszerre modern és klasszikus. A hófehér porcelánból készült tárgyak nem kaptak semmilyen dekort, hiszen a klasszikus formák és a formális étkezés szertartásossága a díszítetlen tárgyakat preferálta. A készletet gyártásba vették, és igen magas áron hozták forgalomba a háború után. A *Museum* készlet a MoMA kiállításán debütált 1946-ban, ahol Eva Zeisel első női tervezőként kapott egyéni kiállítási lehetőséget; a *Modern China* című tárlat hatalmas sikert aratott (lásd [itt](#)).

Zeisel a következő, egy informális étkezésekhez többféleképpen használható, laza „Greenwich Villagey” stílusú asztali készlet tervezésére szóló felkérését a minnesotai Red Wing Pottery gyártól kapta. Erre a felkérésre született mega *Town and Country* elnevezésű szerviz, amelyet a leggyakrabban organikus, sőt biomorf jelzőkkel írnak le. E tárgyak rendkívül lágy ívű formáikkal, karakteres részleteikkel, színes mázaikkal valóban magukra vonják a figyelmet. A *Museum* készlet eleganciájával szemben, Zeisel itt a játékos megformálást hangsúlyozta, amelyben egyúttal a skandináv design elvei is megmutatkoznak. A *Town and Country* készletből rendszerint a só- és borsszórót szokták kiemelni mint állatalakokat idéző, fluid formákat, melyek később Al Capp (1909–1979) népszerű *Shmoo* képregény- és rajzfilmfiguráját inspirálták. Zeisel ugyanakkor soha nem felejtette el e tárgyak kapcsán megemlíteni, hogy azok anyát és gyermekét ábrázolják, amellyel a formák személyességét kívánta illusztrálni, amit a tervező és a felhasználó között a lágy ívek és a kifejező vonalak közvetítenek.

A British Museum gyűjteménye egy közel teljes készletet őriz gyűjteményében a *Town and Country* szervizből (lásd [itt](#))

).

Eva Zeisel tárgyairól bővebben lásd a [Tárgyfétis-sorozat 9. részét](#).

Irodalom

- szerző: Zeisel Eva: *On Design. The magic language of things*. The Overlook Press, Woodstock & New York, 2004. - Nr. 137. (124. p.) (analógia)
- szerző: Young Lucie: *Eva Zeisel*. Chronicle Books, San Francisco, 2003. - 46. p. (analógia)
- tanulmányíró: Ernyey Gyula, Zeisel Eva, Gáspár Zsuzsa: *Zeisel Éva. A modern amerikai keramika úttörője*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1987. - Nr. 35. (22. p.) (analógia)
- tanulmányíró: Eidelberg Martin, Ostergard Derek E., Toher Jennifer: *Eva Zeisel. Designer for Industry*. Montréal - New York, 1984. - Nr. 19. (42. és 93. p.) (analógia)

